

UZASADNIENIE

Decyzją z 6.02.2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. Mazowieckiem po rozpoznaniu wniosku z 25.01.2018 r. ponownie ustalił kapitał początkowy dla W. W. na dzień 1.01.1999 r. na kwotę 23073,60 zł. Zakład przyjął jako podstawę wymiaru kapitałowego początkowego kwotę 283,25 zł. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenie wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych tj. 1.01.1971 – 31.12.1980. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wynosi 23,20%. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalono w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 23,20% przez kwotę 1220,89 zł, tj. kwotę bazową (23,20% x 1220,89 zł = 283,25 zł. Zakład przyjął okresy składkowe w ilości 4 lat, 2 miesięcy i 15 dni, tj. 50 miesięcy. Współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do 31.12.1998 r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego dla ubezpieczonego wynosi 32,44% Zakład wyjaśnił, że współczynnik ten służy do obliczenia części 24% kwoty bazowej, która wyniosła 293,01 zł, do obliczenia którego przyjęto okresy składkowe i nieskładkowe w ww. ilości. ZUS wyjaśnił, że średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat wynosi 209 miesięcy zgodnie z komunikatem Prezesa GUS z 25.03.1999 r. w sprawie tablicy średniego dalszego trwania życia kobiet i mężczyzn – M.P. Nr 12 poz. 173. Obliczenie wartości kapitału początkowego Zakład wykonał następująco: 293,01 zł x 32,44% = 95,05 zł, (50 miesięcy składkowych x 1,3%) : 12 x 283,25 zł = 15,35 zł, co razem dało 110,40 zł, które przemnożone przez 209 miesięcy średniego dalszego trwania życia dało wysokość kapitału początkowego 23073,60 zł. ZUS wyjaśnił, że do ustalenia wartości kapitału początkowego nie uwzględnił okresu 8.06.1975 r. – 31.05.1980 r. tj. okresu pracy w rolniczej spółdzielni produkcyjnej z powodu braku informacji o przepracowanej ilości dniówek. /decyzja k. 7 akt kapitałowych ZUS/.

Uznając powyższą decyzję za krzywdzącą wnioskodawca złożył od niej odwołanie wnosząc o zmianę poprzez uwzględnienie okresu pracy w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w O. od 8.06.1975 r. do 31.05.1980 r. do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz zaliczenie dobywania zasadniczej służby wojskowej do okresów składkowych /odwołanie k. 3-4/.

W odpowiedzi na odwołanie ZUS wniósł o jego oddalenie, podtrzymując dotychczasowe stanowisko w sprawie, argumentując, że brak jest dokumentu potwierdzającego ilość przepracowanych dni spornego okresu zatrudnienia w(...) w O. od 8.06.1975 r. do 31.05.1980 r., a okres odbywania zasadniczej służby wojskowej od 15.01.1972 r. do 14.12.1973 r. został już uwzględniony przy wartości kapitału początkowego, konkludując, że zaskarżona decyzja jest zgodna z prawem /odpowiedź na odwołanie k. 5-6/.

Na rozprawie z 11.09.2018 r. wnioskodawca poparł odwołanie oświadczając, że wnosi o zaliczenie okresu od 1975 r. do 1980 r. kiedy pracował w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej do kapitału początkowego, przyznając, że ZUS uwzględnił służbę wojskową i nieporozumieniem było jego żądanie co do tego okresu /e-prot. z 11.09.2018 r.: 00:02:33/.

W piśmie procesowym z 19.10.2018 r. wnioskodawca zakwestionował hipotetyczne wyliczenie ZUS jego kapitału początkowego wnosząc o uwzględnienie przez Zakład całego okresu zatrudnienia w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...), argumentując, że członkiem Spółdzielni stał się 1.01.1978 r. i jednocześnie akcentując, że w całym spornym okresie zatrudnienia podlegał ubezpieczeniom społecznym, pracował w pełnym wymiarze czasu pracy, w konkluzji wnosząc o uznanie całego okresu zatrudnienia w(...)w O. i przyjęciu od 1978 r. podstawy wymiaru wysokości wynikającej z minimalnego wynagrodzenia a z lat następnych na podstawie informacji Rp7 otrzymanej ze Spółdzielni. Zaakcentował, że przyjęte przez ZUS hipotetyczne wyliczenie kapitału początkowego jest dla niego krzywdzące w zakresie okresu do 31.12.1977 r., argumentując, że rodzaj świadczonej pracy i jej wymiar nie uległ żadnej zmianie / pismo procesowe odwołującego k. 36/.

Na rozprawie z 6.11.2018 r. – bezpośrednio poprzedzającej wydanie wyroku w n/n sprawie – wnioskodawca poparł odwołanie /e-prot. z 6.11.2018 r.: 00:00:57, 00:10:08/.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

W. W. urodził się w dn. 11.10.1951 r. /niesporne/.

Zgodnie ze świadectwem pracy z 19.12.1980 r. wystawionym przez(...)w O. ubezpieczony w okresie 6.06.1975 r. – 31.05.1980 r. był członkiem spółdzielni i ostatnio był zatrudniony na stanowisku mechanika warsztatu O. z wynagrodzeniem ustalonym ostatnio stawką godzinową 21 zł/godz. pracy oraz obowiązującym akordem.

/świadectwo pracy k. 14 akt emerytalnych, oryginały dokumenty pracownicze k. 23: świadectwo pracy, zeznania świadka M. M. e-prot. z 11.09.2018 r.: 00:11:36 – 00:16:06, zeznania świadka J. K. e-prot. z 11.09.2018 r.: 00:18:35 – 00:24:18, zeznania wnioskodawcy e-prot. z 6.11.2018 r.: 00:03:32/

W spornym okresie od 6.06.1975 r. do 31.12.1977 r. wnioskodawca pracował na umowę o pracę z 6.06.1975 r. w (...)(...)w O. na stanowisku mechanika w pełnym wymiarze czasu pracy, a jego wynagrodzenie było w tym czasie określone stawką godzinową w wysokości 13 zł za godzinę pracy, a ponadto otrzymywał premię do 20%.

Od 1.01.1978 r. odwołujący zgodnie ze swoim podaniem został przyjęty w poczet członków przedmiotowej spółdzielni.

/świadectwo pracy k. 14 akt emerytalnych, oryginały dokumenty pracownicze k. 23: świadectwo pracy, podanie wnioskodawcy z 1.01.1978 r. o przyjęcie w poczet członków spółdzielni, karta obiegowa z 19.12.1980 r., podanie o zwolnienie z pracy z 30.04.1980 r., wypowiedzenie stawki godzinowej z 31.12.1977 r. od 1.01.1978 r., umowa o pracę z 6.06.1975 r./

Nie istnieje dokumentacja z okresu pracy 1.01.1978 r. do 31.05.1980 r. dotycząca ilości przepracowanych dni przez ubezpieczonego w spółdzielni /niesporne, a nadto okoliczność przyznana przez wnioskodawcę na rozprawie z 11.09.2018 r. – e-prot. z 11.09.2018 r.: 00:02:33, oryginały dokumenty pracownicze k. 23.

Zgodnie z Rp 7 z dn. 20.12.2017 r. wynagrodzenie ubezpieczonego ww. spółdzielni w 1979 r. wyniosło 64597 zł, a w 1980 r. wyniosło 30030 zł. / Rp 7 k. 24 akt emerytalnych/.

Z uwzględnieniem w ww. okoliczności:

a) w tym z uwzględnieniem w wymiarze stażu pracy okresu zatrudnienia 6.06.1975 r. – 31.12.1977 r. w (...) w O. przy przyjęciu stawki wynagrodzenia zasadniczego 13 zł za godzinę pracy oraz pełnego wymiaru czasu pracy obowiązujący w tym okresie:

- 1975 r. dochód wnioskodawcy wyniósł 17550 zł w ww. spółdzielni oraz 6280 zł tytułem wynagrodzenia minimalnego z okresu wcześniejszego zatrudnienia w Zakładach (...),

- 1976 r. dochód wyniósł 30732 zł,

- 1977 r. dochód wyniósł 30680 zł,

b) dochody w 1978 r. nie zostały udowodnione ponieważ od 1.01.1978 r. wnioskodawca był członkiem ww. spółdzielni i nie istnieje dokumentacja dotycząca ilości przepracowanych dni,

c) zgodnie z Rp 7 z dn. 20.12.2017 r.:

- w 1979 r. dochody wnioskodawcy wyniosły 64597 zł,

- w 1980 r. dochody wnioskodawcy wniosły 30030 zł ,

a wysokość hipotetycznego kapitału początkowego dla odwołującego na dzień 1.01.1999 r. wyniosła 35237,40 zł i jest ona wyższa od wysokości kapitału początkowego ustalonego zaskarżoną decyzją z 6.02.2018 r., zgodnie z którą wynosiła ona 23073,60 zł,

a także hipotetyczny wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego z lat 1971 – 1980 wyniósł 42,94% i jest on wyższy od wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego z lat 1971 – 1980 wyliczonego zaskarżoną decyzją na 23,20% /hipotetyczne wyliczenie ZUS k. 32/.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie powołanych dowodów w postaci oryginalnych dokumentów ze spornego okresu zatrudnienia wnioskodawcy w(...)w O., zeznań świadków M. M., J. K., w takim zakresie, w jakim potwierdzili, że wnioskodawca w tym czasie pracował w rzeczonyj spółdzielni. Jednakże Sąd zważył, że żaden ze świadków nie miał wiedzy ani o tym w jakiej wysokości wnioskodawca uzyskiwał zarobki, ani o tym w jaki sposób zostały one ukształtowane za pomocą dniówek obrachunkowych od momentu, gdy wnioskodawca stał się członkiem tejże spółdzielni, ani ile dniówek obrachunkowych przepracował, wobec czego zeznania tych świadków nie mogły posłużyć do odtworzenia w sposób pewny i kategoriyczny zarobków skarżącego w 1978 r. tj. od 1.01.1978 r. gdy stał się członkiem spółdzielni.

Co się tyczy zarobków od 6.06.1975 r. do 31.12.1977 r. to Sąd oparł się na oryginalnych dokumentach osobowych wnioskodawcy, z których wynikało, że pracował w spółdzielni na umowę o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, nie był wtedy jej członkiem, a jego wynagrodzenie zasadnicze było określone stawką godzinową 13 zł za godzinę. Sąd zważył też, że wnioskodawca zgodnie z umową o pracę miał też premię do 20% ale wobec tego, że nie zachowała się dokumentacja płacowa z tego okresu, a wysokość tej premii nie była w stałej wysokości, przeto nie można było jednoznacznie ustalić czy i w jakiej konkretnie wysokości w ogóle taką premię skarżący otrzymywał w badanym okresie.

Natomiast za pozostałe lata wynagrodzenie ubezpieczonego zostało wykazane wiarygodnym dokumentem Rp 7 z 20.12.2017 r., którego nie kwestionowała żadna ze stron, a i Sąd nie znalazł powodów by czynić to z urzędu.

Sąd Okręgowy oparł się też na hipotetycznych wyliczeniach ZUS, których co do lat 1975 -1977 i 1979 – 1980 skarżący nie kwestionował. Natomiast co do roku 1978 zarzuty wnioskodawcy nie mogły w tym zakresie odnieść zamierzonego skutku, albowiem skarżący przyznając, że od 1.01.1978 r. był członkiem Spółdzielni, jednocześnie przyznał, że nie ma żadnych innych dokumentów z badanego okresu zatrudnienia, w tym dokumentacji płacowej i informacji o ilości przepracowanych dniówek, wobec czego nie jest możliwe odtworzenie jego wynagrodzenia w 1978 r., które zależało od ilości dniówek obrachunkowych. Podkreślić przy tym należy, że to wnioskodawcy jako stronie twierdzącej spoczywał ciężar dowodu w tym zakresie. Nie jest rzeczą sądu zarządzenie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie ani też sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.) (por. wyrok SN z 17.12.1996r., I CKU 45/96, OSNC z 1997r., z.6-7, poz.76; wyrok SN z 7.10.1998 r., II UKN 244/98, OSNAPiU S 1999, nr 20, poz. 662).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jest częściowo zasadne, skutkując zmianą zaskarżonej decyzji, natomiast w pozostałym zakresie podlega oddaleniu.

Wstępnie tytułem uporządkowania ostatecznego stanu sprawy należy przypomnieć, że wnioskodawca przyznał, że omyłkowo w odwołaniu żądał uwzględnienia okresu odbywania służby wojskowej, który był prawidłowo uwzględniony przez ZUS, a jedynym spornym okresem jest okres zatrudnienia w (...)w O. od 6.06.1975 r. do 31.05.1980 r. i uzyskiwanych w tym czasie zarobków przez skarżącego.

Zgodnie z art. 173 ustawy z dn. 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz.1270 ze zm.) emerytalnej, dla ubezpieczonych urodzonych po 31.12.1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy.

Zgodnie z art. 174 ust. 1 ustawy emerytalnej, kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12.

Natomiast zgodnie z ust. 2 art. 174 ustawy emerytalnej, przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6,
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5,
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

W myśl ust. 3 art. 174 w/w ustawy, podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999r.

Natomiast w myśl ust. 7 do obliczenia kapitału początkowego przyjmuje się kwotę bazową wynoszącą 100% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w II kwartale kalendarzowym 1998 r. Ust. 8 powyższego przepisu, stanowi, że przy obliczaniu kapitału początkowego część kwoty bazowej wynoszącej 24% tej kwoty mnoży się przez współczynnik proporcjonalny do wieku ubezpieczonego oraz okresu składkowego i nieskładkowego osiągniętego do 31.12.1998 r.

Z kolei z mocy art. 15 powyższej ustawy o emeryturach i rentach z FUS podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 tego samego przepisu przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym złożono wniosek o emeryturę lub rentę. Z kolei ust 3 tego samego przepisu stanowi, że na wniosek ubezpieczonego podstawę wymiaru emerytury lub renty może stanowić ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu.

Zgodnie natomiast z art. 15 ust. 2a w/w ustawy, jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy. (por uchwałę SN z 7.05.2003 r., III UZP 2/03, OSNAPiUS z 2003 r. nr 14, poz.338).

Zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 12 cyt. ustawy za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991 r. następujące okresy, za które została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne albo za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne: pracy na obszarze Państwa Polskiego w rolniczych spółdzielniach produkcyjnych i w innych spółdzielniach zrzeszonych w (...) Związku Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych, w zespołowych gospodarstwach rolnych spółdzielni kółek rolniczych zrzeszonych w Krajowym Związku (...) oraz pracy na rzecz tych spółdzielni:

- lit a) objętej obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, za które opłacono składkę na to ubezpieczenie lub w których występowało zwolnienie od opłacania składki,

- lit. b) przed dniem objęcia obowiązkiem ubezpieczenia społecznego z tego tytułu.

Warunki podlegania ubezpieczeniu społecznemu należy - w okresie, którego dotyczy spór - odnieść do art. 1 w zw. z art. 2 pkt 3 dekretu z dn. 4.03.1976 r. o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin, wymieniającego jako podmioty ubezpieczenia społecznego członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych oraz innych spółdzielni, zrzeszonych w (...) Związku Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych, wykonujących pracę w tych spółdzielniach, członków spółdzielni kółek rolniczych zrzeszonych w Krajowym Związku (...), którzy wykonują pracę w zespołowych gospodarstwach rolnych tych spółdzielni i pozostałe osoby, wykonujące pracę w spółdzielniach i wynagradzane według zasad obowiązujących członków tych spółdzielni.

Trzeba z tego wnosić, że każdy członek rolniczej spółdzielni produkcyjnej, który wykonywał pracę na jej rzecz, wykonywał pracę objętą obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, o której mowa w art. 6 ust. 2 pkt 12 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Objęcie pracy członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych ubezpieczeniem społecznym nie było zastrzeżone innymi warunkami, lecz jednocześnie samo podleganie obowiązkowi ubezpieczenia należy uznać za niewystarczające do zaliczenia okresu ubezpieczenia z tytułu pracy w rolniczej spółdzielni produkcyjnej do okresów składkowych.

Uwzględniając kontekst systemowy ubezpieczeń społecznych sprzed reformy w 1991 r. trzeba stwierdzić, że wymiar świadczonej pracy miał również wpływ na podleganie ubezpieczeniu społecznemu i wprowadzona w art. 4 dekretu zasada ustalania okresu pracy w spółdzielni wymaganego do uzyskania świadczeń przez uznawanie za dzień pracy 8 godzin pracy, za miesiąc 20 dni i za rok pracy rok obrachunkowy, w którym mężczyzna przepracował w spółdzielni co najmniej 240 dni lub odpowiednio 18 dni w miesiącu i 220 dni w roku, gdy użytkował działkę przyzagrodową lub dostarczał spółdzielni produkty rolne wytworzone w prowadzonym przez siebie gospodarstwie rolnym, poza członkowstwem w spółdzielni, decydowała o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu.

Nie można pomijać, że w art. 8 ust. 4 równolegle obowiązującej ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 3, poz. 6 ze zm.) zastrzeżono uwzględnianie przy ustalaniu okresów zatrudnienia wymaganych do uzyskania emerytury lub renty inwalidzkiej tylko okresów zatrudnienia wykonywanego w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa obowiązującego w danym zawodzie.

W zakresie prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego dla członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych ówczesne regulacje rzutują obecnie na uwzględnianie okresu pracy w spółdzielni jako okresu składkowego, zważywszy że w art. 195 o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie wymieniono wśród uchylonych przepisów dekretu z dnia 4 marca 1976 r. jego art. 4, wskazując tylko na art. 1, 2, 3 pkt 3, 5 i 9, ust. 2 pkt 3 i ust. 3, art. 13-16, art. 18-20, art. 22, art. 25, art. 26, art. 28. Ponadto na podstawie art. 194 ustawy emerytalnej zostały utrzymane w mocy przepisy wykonawcze wymienionego dekretu. W tym stanie rzeczy należy przyjąć, że dopiero wspólnie tytułem ubezpieczenia społecznego jest członkostwo w rolniczej spółdzielni produkcyjnej bez dodatkowych warunków (por. art. 6 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.).

Stosowanie przeliczników dniówek obrachunkowych na okresy ubezpieczenia społecznego uzasadnione było ze względu na różnicę między pracą wykonywaną w ramach stosunku pracy a pracą świadczoną w ramach stosunku członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z 25.01.2005 r., I UK 142/04, OSNP 2005 Nr 17, poz. 272 i z 5.06.1968 r., I PR 183/68, niepublikowany). Stosowanie przepisów o ubezpieczeniu społecznym musiało uwzględniać swoisty stosunek prawny, odmienny zarówno od pracowniczego, jak i od spółdzielczego stosunku pracy, w którym pozostawali członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych, opierający się na prawie i obowiązku każdego zdolnego do pracy członka spółdzielni do wykonywania pracy w spółdzielni w zakresie ustalonym przez statut lub uchwałę walnego zgromadzenia (art. 113 ustawy z dnia 17 lutego 1961 r. o spółdzielniach i ich związkach, Dz.U. z 1961 r., Nr 12, poz. 61) oraz przyjmowania za podstawę obliczania wkładu pracy członków dniówki obrachunkowej (art. 116 ustawy o spółdzielniach i ich związkach).

Ten sposób obliczania stosowany był zresztą tylko do okresów pracy w spółdzielni przypadających po dniu 1 lipca 1962 r., kiedy wprowadzono nową ewidencję, odpowiadającą potrzebom emerytalnym; za okres do dnia 30 czerwca 1962 r. za 1 dzień pracy przyjmowało się dniówkę obrachunkową - nie więcej jednak niż 300 rocznie, a jeżeli w spółdzielni brak było ewidencji dniówek obrachunkowych, zaliczało się 100 dni za każdy rok członkostwa. Wyznacznikiem pracy w spółdzielni nie był przeto dzień pracy, ale szczególny miernik nakładu pracy, którym była dniówka obrachunkowa (dniówka inwentarzowa, także złoty obrachunkowy), a czasem stawki wynagrodzenia za poszczególne roboty. Ogólna liczba dniówek uzyskanych w danym roku gospodarczym stanowiła podstawę do obliczenia wynagrodzenia członka za dany rok, płatnego zaliczkowo i wyrównywanego po sporządzeniu i zatwierdzeniu bilansu.

Aktualny jest pogląd Sądu Najwyższego, że w stosunku do członków rolniczej spółdzielni produkcyjnej istotne dla zaliczenia roku pracy do okresu zatrudnienia wymaganego do uzyskania renty inwalidzkiej lub emerytury jest przepracowanie w tym roku wymaganej ilości dniówek obrachunkowych, a nie faktyczny okres pozostawania w ubezpieczeniu (por. wyroki SN z 5.05.1979 r., II UR 7/79, Nowe Prawo 1981 nr 6, s. 87, z 12.05.1999 r., II UKN 624/98, OSNAPiUS 2000 nr 14, poz. 556 i z 1.09.2010 r., II UK 80/10, niepubl.).

Należy też przypomnieć, że w postępowaniach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych sąd nie jest obowiązany do poszukiwania dokumentów zatrudnieniowo - płacowych, o które nie zadbała osoba dochodząca świadczenia ubezpieczeniowego. W związku z tym to na ubezpieczonym spoczywał ciężar dowodzenia i udokumentowania podnoszonych twierdzeń. Przy ustalaniu podstawy wymiaru składki wnioskodawca powinien udowodnić, że w spornym okresie uzyskiwał wynagrodzenie w konkretnie określonej wysokości oraz to, że od wynagrodzenia tego była odprowadzana składka./wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 31.08.2016 r. III AUa 1723/15 LEX nr 2149641 /

Wysokość podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne w danych okresach, przyjmowana dla potrzeb ustalenia wysokości świadczeń emerytalno-rentowych, wynikać musi z nie budzących żadnych wątpliwości, spójnych i precyzyjnych dowodów./ wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, z dnia 3 grudnia 2015 r. .III AUa 1088/15 LEX nr 1960794/

Jak stanowi § 21 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. Nr 237, poz. 1412) środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Należy podkreślić, iż Sąd nie jest związany ograniczeniami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organami rentowymi, co wynika z treści art. 473 k.p.c. i sprawia, że każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe.

Wskazana regulacja § 21 ust. 1 powołanego rozporządzenia stanowiąca odpowiednik obowiązującego do dnia 23 listopada 2011 roku § 20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia

7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno - rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń wyznacza kierunek postępowania dowodowego, nie oznacza to jednak aby wysokość uzyskiwanego uposażenia nie mogła być wskazana i w inny sposób, tak przy pomocy pisemnych środków dowodowych pochodzących od pracodawcy, czy też nawet dowodów pośrednich, nie wyłączając zeznań świadków - aczkolwiek wskazujących wprost na wysokość wynagrodzenia danego zainteresowanego (tak stanowi m. in. teza wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997r. - II UKN 186/97, OSNAP 1998/11/324, a także wyroki: Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 4 marca 1997r. - III AUa 105/97, Apel. W-wa 1997/2/7, Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 27 czerwca 1995 - III Aur 177/95, OSA 1996/10/32, czy Sądu Apelacyjnego Białymstoku - III Aur 294/93, PS - wkład. 1994/3/6).

Wysokość zarobków, której pochodną jest podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne, jest faktem mającym istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 227 k.p.c), który w postępowaniu przed sądem może

być udowadniany wszelkimi środkami dowodowymi, które sąd uzna za celowe i pożądane. Wysokość uzyskiwanego uposażenia może być zatem ustalana także przy pomocy innych pisemnych środków dowodowych pochodzących od pracodawcy, czy też nawet dowodów pośrednich, nie wyłączając zeznań świadków - aczkolwiek wskazujących wprost na wysokość wynagrodzenia zainteresowanego (por. wyrok SN z 25.07.1997 r., II UKN 186/97, OSNP 1998/11/342; wyrok SN z 14.06.2006r., I UK 115/06, (...) 2007, nr 17-18, poz.257, str. 753). Przy czym nie jest możliwe obliczanie wysokości emerytury wyłącznie na podstawie twierdzeń wnioskodawcy. Twierdzenia te muszą być udowodnione.

Rzeczą sądu jest dokładne ustalenie wysokości wynagrodzenia otrzymywanego przez ubezpieczonego w danym okresie. Zarobki za poszczególne miesiące i wybrane lata kalendarzowe wykazane muszą być w sposób nie budzący wątpliwości w ściśle określonej kwotowo wysokości i co do odprowadzonych od nich składek na ubezpieczenie społeczne. Nie można natomiast przyjmować wysokości wynagrodzenia opartego wyłącznie na przypuszczeniach, czy też twierdzeniach ubezpieczonego, jak też dowodach niejasnych. Przepisy prawa ubezpieczeń społecznych są normami bezwzględnie obowiązującymi i nie zawierają unormowań pozwalających na ustalanie wynagrodzeń w sposób przybliżony lub prawdopodobny. / tak wyrok SA w Łodzi z 19.10.2016, III AUa 2185/15, LEX nr 2152862/.

Przekładając powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy, jedynie wynagrodzenie ubezpieczonego ustalone w sposób niewątpliwy, wobec którego nie istnieje wątpliwość, iż zostało ono zawyżone, może być podstawą do ustalenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury wnioskodawcy a następnie kwoty świadczenia emerytalnego.

Odwołujący wniósł ostatecznie o uwzględnienie wynagrodzenia, jakie osiągał w całym okresie zatrudnienia w (...)w O. od 6.06.1975 r. do 31.05.1980 r. przy czym poza sporem było, że był pracownikiem tej spółdzielni na umowę o pracę z 6.06.1975 r. do 31.12.1977 r. i w tym czasie pracował w pełnym wymiarze czasu pracy a jego wynagrodzenie zasadnicze zgodnie ze stawką godzinową wynikającą z jej umowy o pracę wynosiło 13 zł za godzinę, a także otrzymywał premię do 20%, od 1.01.1978r. odwołujący zgodnie z własnoręcznie przez niego napisanym podaniem stał się członkiem rolniczej spółdzielni, przy czym za lata 1975 – 1978, w tym w szczególności za rok 1978 nie ma ani informacji o wynagrodzeniu skarżącego na druku (...), ani jakiegokolwiek dokumentacji płacowej z tego okresu, a za pozostałe 2 lata spornego okresu tj. 1979 r. i 1980 r. są wystawione druki (...) o wynagrodzeniu skarżącego, których żadna ze stron nie kwestionowała, a i Sąd nie znalazł z urzędu powodów by to czynić.

Zgodnie z ustaloną linią orzecniczą Sądów Okręgowych, Apelacyjnych i Sądu Najwyższego w przypadku braku dokumentacji płacowej istnieje możliwość ustalenia wysokości wynagrodzenia ubezpieczonego w oparciu o dokumentację z akt osobowych, taką jak min.: umowy o pracę, angaże, w których zawarte są dane dotyczące wynagrodzenia uwzględniając tylko „pewne” składnik wynagrodzenia, wypłacane w danym okresie stale i w określonej wysokości przy przyjęciu wymiaru czasu pracy udowodnionego przez ubezpieczonego co też Sąd Okręgowy w niniejszej sprawie uczynił za okres od 19.04.1975 r. do 30.09.1977 r. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 11.12.2017 r. III AUa 1071/16, LEX nr 2423321, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 31.08.2016 r. III AUa 1723/15, L., wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 24.05.2016 r. III AUa 119/16, L., wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 29.10.2015 r. III AUa 822/15, L., wyrok Sądu Okręgowego w Kaliszu z 18.09.2013 r. V U 466/13, L., wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 12.02.2013 r. III AUa 1024/12, L.).

W ocenie Sądu, w podstawie wyliczenia kapitału początkowego należało uwzględnić wynagrodzenia obliczone na podstawie załączonej umowy o pracę z 6.06.1975 r., przy uwzględnieniu wskazanej tam stawki godzinowej 13 zł/godz. w okresie, gdy wnioskodawca był pracownikiem rzeczonyj spółdzielni w pełnym wymiarze czasu pracy tj. 6.06.1975 r. – 31.12.1977 r. Sąd w tym zakresie miał na uwadze, że uregulowanie przyjętej stawki wynagrodzenia czyniło możliwym ustalenie wysokości wynagrodzenia przy uwzględnieniu tygodniowej normy czasu pracy i stawki godzinowej. Przyjęto normatywny czas pracy z uwagi na brak dostatecznych dowodów, że wnioskodawca wykonywał pracę ponad przewidziane normy i w jakim zakresie.

Natomiast nie można było uwzględnić przy ustalaniu wynagrodzenia odwołującego premii, która mogła być przyznana w wysokości do 20%, ponieważ nie ma jakiegokolwiek dowodów czy a jeśli tak to w jakiej konkretnie wysokości była skarżącemu przyznana.

Co się zaś tyczy okresu od 1.01.1978 r. kiedy z oryginalnych dokumentów osobowych z badanego okresu wynika, że wnioskodawca był członkiem rolniczej spółdzielni produkcyjnej, to Sąd mając na uwadze wyżej przedstawione rozważania w tym w szczególności co do tego, że wyznacznikiem pracy w spółdzielni nie był dzień pracy, ale dniówka obrachunkowa, a ogólna liczba dniówek uzyskanych w danym roku gospodarczym stanowiła podstawę do obliczenia wynagrodzenia członka spółdzielni za dany rok, płatnego zaliczkowo i wyrównywanego po sporządzeniu i zatwierdzeniu bilansu, podzielił ocenę organu rentowego, że skoro nie ma żadnych dowodów o ilości dniówek obrachunkowych jakie wnioskodawca przepracował w 1978 r. ani też żadnych dokumentów płacowych z tego roku, jak i nie zostało wystawione zaświadczenie na druku Rp 7 o łącznym rocznym wynagrodzeniu ubezpieczonego za 1978 r., zaś przesłuchani świadkowie co prawda potwierdzili, że wnioskodawca pracował w tym czasie w spółdzielni, ale jednocześnie zeznali, że nie mają żadnej wiedzy ani o jego zarobkach, ani też zeznania ich nie dają możliwości odtworzenia ilości przepracowanych przez skarżącego dniówek obrachunkowych, przeto nie można zaliczyć 1978 r. do stażu pracy i do podstawy wymiaru.

W pozostałym zakresie Sąd oparł się na niekwestionowanym w toku postępowania odwoławczego druku Rp 7 dokumentującym wynagrodzenie skarżącego ww. spółdzielni w latach 1979 r. i 1980 r.

Przy takich założeniach Sąd uznał, że organ rentowy poczynił niewadliwe wyliczenia hipotetyczne kapitału początkowego skarżącego ustalając jego wysokość na kwotę 35237,40 zł, która okazała się korzystniejsza od kwoty tego kapitału w skarżonej decyzji i hipotetycznego wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego na 42,94%, który również okazał się korzystniejszy od podanego w zakwestionowanej decyzji. Zarzuty skarżącego co do nieuwzględnienia roku 1978 r. do stażu pracy i do podstawy wymiaru przy przyjęciu minimalnego wynagrodzenia były chybione ponieważ od 1.01.1978 r. skarżący był członkiem spółdzielni rolniczej i wyznacznikiem pracy w spółdzielni nie był dzień pracy, ale dniówka obrachunkowa, a ogólna liczba dniówek jaką faktycznie przepracował wnioskodawca nie została przez niego wykazana aż do zakończenia postępowania sądowego w n/n sprawie.

Kierując się powyższymi okolicznościami, Sąd zmienił skarżoną decyzję w ten sposób, że ustalił wysokość kapitału początkowego wnioskodawcy W. W. na dzień 1 stycznia 1999 roku na kwotę 35 237,40 zł, przy przyjęciu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego w wysokości 42,94 % orzekając jak w punkcie 1 wyroku zgodnie z treścią art. 477¹⁴§2 k.p.c., a w pozostałym zakresie na podstawie art. 477¹⁴§ 1 k.p.c., oddalił odwołanie jako niezasadne, o czym orzekł jak w punkcie 2 wyroku.

A.P.

ZARZĄDZENIE

- 1) Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi ZUS z pouczeniem o prawie, terminie i sposobie złożenia apelacji.
- 2) Wypożyczyć pełnomocnikowi ZUS akta rentowe i jednocześnie zobowiązując od ich zwrotu w razie wniesienia apelacji.

7.12.2018 r.